

EARLY MUSIC FESTIVAL

TALLINN
feat. **REVAL**
VARAJASE MUUSIKA FESTIVAL

19.-27.11.2022

facebook.com/tallinnfeatreval
tallinnfeatreval.eu

25. novembril kell 19

TEADUSTE AKADEEMIA SAALIS

BACH-MOZART-HAYDN

Jacques Ogg - haamerklaver

Joseph Haydn
1732-1809

Sonaat F-duur, Hob.XVI:29 (ca 1776)
Moderato - Adagio - Tempo di Menuet

Carl Philipp Emanuel Bach
1714-1788

Rondo a-moll Wq.56/5 (1780)

Sonaat h-moll Wq.55/3 (1779)
Allegretto - Andante - Cantabile

Rondo C-duur Wq.56/1(1780)

Fantaasia fis-moll Wq.67 (1787),
"Bachs Empfindungen"

Rondo d-moll Wq.61/4 (1787)

Wolfgang Amadeus Mozart
1756-1791

Adagio h-moll KV540 (1788)

Sonaat B-duur, KV570 (1789)
- *Allegro*
- *Adagio*
- *Allegretto*

"Bach on isa. Meie oleme lapsed!". Mozart kirjutas selle lause Carl Philipp Emanuel Bachi kohta Gottfried Freiherr van Swietenile, diplomaadile, raamatukoguhoidjale ning Haydni, Mozarti ja Beethoveni poolt kõrgelt hinnatud patroonile.

Tänaõhtuse kontserdi teosed on komponeeritud 13 aasta jooksul. **Joseph Haydn** kirjutas oma sonaadi F-duur 1776. aasta paiku. Temalt on säilinud üle viiekümne sonaadi klavessiinile, klavikordile või haamerklaverile. Esimene üksikasjalike dünaamiliste juhistega sonaat pärineb aastast 1771 ja 1780. aastal kirjutas Haydn oma sonaatide väljaandjale Artariale: „Saadan teile siinkohal kõigi kuue sonaadi parandatud variandid /.../ Noorte daamide von Auenbruggerite heakskiit on minu jaoks kõige olulisem, kuna nende mänguviis ja üldine arusaam muusikast on võrdne suurimate meistrite omadega. Mõlemad väärivad kogu Euroopas tuntust /.../”. Marianna ja Catharina Auenbrugger olid pianistid - on ilmne, et Haydni paelus see suhteliselt uus pill.

Omaaegne kriitik kirjutas sonaadi Hob.XVI/29 kohta ajakirjas “European Magazine”, et see näib olevat “ hullumeelsuse piiril”. See võib küll käia esimese osa kohta, teose ulatuslik teine osa on aga lai, laulev *Adagio* ning viimane osa elegantne, humoristlik *Menuet*, mille keskmine osa on emotsionaalses f-mollis.

Carl Philipp Emanuel Bachi kuueosaline sonaatide, rondode ja fantaasiate kogumik “Für Kenner und Liebhaber” ilmus aastatel 1780–1787. Tema stiilile on omased afektide äkilised ja üllatavad muutused: kurbus, raev, koketeerimine ja virtuoossed plahvatused. “Mängida tuleks hingest ja mitte nagu treenitud lind”, kirjutas Bach oma mõjukas raamatus “Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen”. See on teos, mida 18. sajandi jooksul korduvalt redigeeriti ning mida tudeerisid ka Haydn ja Mozart!

Rondo a-moll on eriliselt dramaatiline: Carl Philipp Emanuel kirjutas selle pärast seda, kui oli teada saanud oma poja, maalikunstnik Johann Sebastian Bach noorema varasest surmast Roomas. Peateemaks on kaks tõusvas suunas takti - kuid see liin jääb pooleli...

Sonaadis h-moll on kolm osa, mis sarnaselt Bachi sümfooniatele järgnevad üksteisele katkematult. Keskmine osa on kontrastses g-mollis, viimane osa on pikk keerlev aaria kromaatilisel bassil.

Rondo C-duur teemaks on elegantne, hoogne tants. Petlikule algusele järgnevad peagi metsikud, vägivaldsed meelelolud.

Fis-moll fantaasia käsikirjal on alapealkiri “Bachs Empfindungen”. Selle pika teose (millest on olemas ka versioon klavipillile viiuli saatel) värvid on lausa sünged. Lugu, mis algab üsna tavaliselt, muutub peagi vabaks fantaasiaks, mis vaheldub õrna sitsiiliaanliku ariosooga.

Kogumiku “Für Kenner und Liebhaber” viimane teos on Rondo d-moll. Välkuvate eellöövide ja sünkoopidega raevukas teema vaheldub õrnemate löikudega.

“Ein adagio für das Klavier allein. H mol” lisati **Wolfgang Amadeus Mozarti** (1756-1791) teoste nimistusse aastal 1788. Ühe oma “Neuesten Klavierstücke” (uusimatest klaveripaladest) saatis ta oma õele Nannerlile aasta pärast nende isa Leopoldi surma. See on üks “meisterlikumatest, kõige sügavamalt tunnetatud, lohutamatumatest teostest”, mille Mozart on kunagi kirjutanud (Alfred Einstein).

1789. aasta veebruaris kirjutatud sonaati B-duur peetakse üheks kõige tasakaalustatumaks Mozarti sonaadiks. Mozart, olles oma karjääri tipus, oli juba kirjutanud “Don Giovanni” (Praha jaoks, sest tema populaarsus Viinis oli langemas), liigutava keelpillikvinteti KV516, kõik oma klaverikontserdid peale ühe ja oma kolm suurt sümfooniat: Es-duur KV543, g-moll KV540 ja C-duur KV541 (“Jupiter”). Ooper on varjul kõigis sonaadi osades. Avaosas vastandub lihtsale peateemale ariosoosne kõrvalteema. Teine osa on laulev, lai ja melanhoolne. Sonaadi lõpetab särtsakas rondo. Sellest teosest eksisteerib ka kaasaegne versioon klaverile viiuli saatel, kuid seda ei peeta Mozarti omaks.